

नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशनचे

सहकारभूषण एस्. के. पाटील महाविद्यालय कुरुंदवाड.

नॅक मानांकन : बी +

ता.शिरोळ, जि. कोल्हापूर.

☎(०२३२२) २४४२४४, २४३९५४, (नि.) २४४३५३

E mail - prinskpc@bsnl.in

जावक. क्र. एन. आय. ओ. ई./एस.के.पी.सी./

दिनांक

2020-2021 IES. Complaint

परीक्षा विभाग मुल्यमापन समिती

Redressal Committee

अंतर्गत परीक्षा तक्रार निवारण समिती

अ.क्र	समिती सदस्य	पद	स्थी
०१	डॉ.एस.डी.चव्हाण	समिती प्रमुख	
०२	डॉ.सौ. एस.व्ही.कोठावळे	सदस्य	
०३	डॉ.पी.पी.कांबळे	सदस्य	
०४	प्रा.डी.एस. मोहीते	सदस्य	
०५	श्री. डब्लू.आर. सहारे	सदस्य	

25/2

अंगित मूल्यमापन लकार सभित

FACE NO	DATE

Sample

मा. श्री. प्राचार्यसो
मस. के पाठील कॉलेज,
कुसुंदवाड

अर्जदार - अमित बाबासो पुजारी.

विषय - फोटोकॉपी मिल्लोबाबत

महोदय, मी अमित बाबासो पुजारी
आपल्या महाविद्यालयात B.Sc II ला
शिकत असून मला माझा ^{B.Sc II ची} ~~Statistics III & IV~~
विषयाचा पेपर ~~हिल्लोबाबत~~ पुनर्तपासणीस
देणार असून मला त्या विषयाची फोटोकॉपी
मिळावी ही विनंती,

PRN. NO: 2018067007

Seat No - 19593

Pravin

आपला विश्वासू

अमित बाबासो पुजारी

7/2/2020

B.Sc-II sem II
Statistics विषयाचा
पेपर न मा गेले
Photo copy करी
रण प्रत मिळवई

10-2-2020

Pravin

अमित बाबासो

पुजारी

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

Online Statement of Marks for : B.Sc. CBCS Semester I

Examination : Oct-2019

Name : PUJARI ABHIJIT BABASO

University PRN : 2018067007

Seat No : 19593

College : Sahakar Bhushan Hon. S.K. Patil Mahavidyalaya, Kurundwad

Exam Center : Sahakar Bhushan Hon. S.K. Patil Mahavidyalaya, Kurundwad

Branch :-

Paper Code	Paper / Subject Name	Marks	Result
B.Sc. CBCS Semester I			
72667	Chemistry Paper I & II (DSC -A3 & A4)	29	Fail
	TH (35/100)	29	
72721	Mathematics Paper I & II (DSC- A5 & A6)	29	Fail
	TH (35/100)	29	
B.Sc. CBCS Semester II			
74369	Chemistry Paper III&IV	75	Pass
	TH (35/100)	39	
74372	Statistics Paper III&IV	52	Fail
	TH (35/100)	13	
B.Sc. CBCS Semester III			
75029	Maths Paper V & VI	44	Pass
	TH (35/100)	44	
75030	Physics Paper V & VI	30	Fail
	TH (35/100)	30	
75043	Chemistry Paper V & VI	28	Fail
	TH (35/100)	28	
Result : FAIL			
Result Declared Date : 03/02/2020			

Note : 1. Shivaji University, Kolhapur is not responsible for any inadvertent error that may have crept in the result being published on internet. The results published on internet are for immediate information to the examinees. Format of the online mark-sheet may not be same as original mark-sheet. Original Mark Sheets have been issued by the university via respective colleges. Student can use this mark-sheet for verification / Xerox copy of answer sheet only.

2. If any discrepancies found in the mark list, please submit an application in your respective college/university department will all necessary documents immediately. College/Department should collect all such discrepancies and communicate to university within seven (7) days after declaration of result.

जमा/भुगतान पर्ची/ DEPOSIT / PAY IN SLIP

शाखा/ Branch Kusumelwad

तारीख/ Date 07-02-2010

एचबी/चेक/कोर्ट/क्रेडिट/क्रेडिट कार्ड नं./क्रेडिट कार्ड नं. /ISBICARD/CCRD/TLDL No No / Credit Card No.

091810110004117

नाम/Name प्रधान सहायक कृषि अधिकारी

टेलीफोन नं./मोबाइल / Tel. No./Mobile No.

रुपये/Amount 300 Rs. P.

रु. शब्दों में/Rupees in words Three hundred

चेक नं./चेक/चैक नं. / Cheque No./Data/Name of Bank & Branch	☐ Rs.	☐ P.
कुल/Total	<u>300</u>	

अधिकारी/कैशियर/सिक्तियों/ Officer/Casher/SWO

बैंक ऑफ इंडिया टोल फ्री **BOI Toll Free**
24 घण्टे कॉल सेंटर 1860 103 1906, 1800 220 229

2/5/20

मा. श्री. प्राचार्यजी
एस.के. पाटील कॉलेज
कुंदवाड

Sample

अर्जदार - अमिजित संकेत पारिसा कुंभोजे

विषय - फोटोकॉपी मिळणेबाबत

महोदय, मी संकेत पारिसा कुंभोजे
आपल्या महाविद्यालयात Bcom. I या
शिकत असून मला सध्या रुपशांत ७५५
Communication Paper-I च्या विषयाचा
पेपर फर्निशपासणीस देणार असून मला
त्या विषयाची फोटोकॉपी मिळावी ही
किर्नाही.

सोनं ९८८१५११८६७

PRN - NO - 2019009539
Seat NO - 6125

[Signature]

आपला विश्वासू

Bcom I Sem-I
English विषयाचे पेपर
नं १ फोटोकॉपी प्राप्त मिळाले

फोटोकॉपीची कोटेशनस
कॉपी मिळाली

13-2-2020

[Signature]

संकेत पारिसा कुंभोजे

1
जानिचेक
phat copy
Regard
[Signature]
12/2/2020

नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन कुरुदवाड

खर्च खाते

सहकारभूषण एस. के. पाटील महाविद्यालय, कुरुदवाड.

विद्या मुक्त्यां गुरुः ॥

खर्चाची पावती

पावती क्र.

दि. 12/02/2020

प्राचार्य साहेब यांना,

ती लिहून देणार

ज्येष्ठ उपप्राचार्यांच्या रुकने

लिहून देतो की,

09181010004117

मला सोबतच्या बिलाप्रमाणे रोख / चेकने रक्कम मिळाली. काही तक्रार नाही.

विवरण	रक्कम	
	रुपये	पैसे
जी डी एन पाटील रु. 150	150	00
B-com I sem & Business		
Commonwealth चिन्हा लागी रीट		
ज्या कॉलेज रक्कम लेव्हन झाली.		
अप्रील 2019 - 6125		
अक्षरी रु. 1000 पत्रपत्रक रुपये जेव्हा		
एकूण	150	00

हिशोबनीस

अधिकाक

प्राचार्य

पैसे येथे साची सही

कर लें ।
आईडी और
फोन / व्यक्तिगत
। अधी
नेए कृपया अपने पेन
प्रति करें ।
। करे कि...मा पची पर
विवरण के साथ मेल खा
सावधान रहें ।
Instructions
। a month.
। Internet Banking User
Card / Mobile Banking /
ge from time to time, Ple
r further information.
y of Form 60
re details on the deposit
of cheque / instrument
are of dubious Schemes.

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR
Online Statement of Marks for : B.COM (CBCS) Sem I
Examination : Oct-2019

Name : KUMBHOJE SANKET PARISA

University PRN : 2019009539

Seat No : 6125

College : Sahakar Bhushan Hon. S.K. Patil Mahavidyalaya, Kurundwad

Exam Center : Sahakar Bhushan Hon. S.K. Patil Mahavidyalaya, Kurundwad

Branch : -

Paper Code	Paper / Subject Name	Marks	Result
B.COM (CBCS) Sem I			
72462	Micro Economics Paper-I TH (18/50)	19 19	Pass
72463	Managemant Principles & Application Paper -I TH (18/50)	19 19	Pass
72464	Fanancial Accounting Paper-I TH (18/50)	30 30	Pass
72465	Business Communication Paper-I TH (18/50)	11 11	Fail
72466	Principal Of Marketing Paper-I TH (18/50)	19 19	Pass
72474	Insurance Paper-I TH (18/50)	19 19	Pass
Result : FAIL.			

Result Declared Date : 10/02/2020 ✓

- Note :**
1. Shivaji University, Kolhapur is not responsible for any inadvertent error that may have crept in the result being published on internet. The results published on internet are for immediate information to the examinees. Format of the online mark-sheet may not be same as original mark-sheet. Original Mark Sheets have been issued by the university via respective colleges. Student can use this mark-sheet for verification / Xerox copy of answer sheet only.
  2. If any discrepancies found in the mark list, please submit an application in your respective college/university department will all necessary documents immediately. College/Department should collect all such discrepancies and communicate to university within seven (7) days after declaration of result.

2.5.2

Estd: 1962
NAAC 'A' Grade

❖ गुणपडताळणी/फोटोकॉपी/फेरतपासणी/ पुर्नगुणपडताळणी अर्जाबाबत विद्यार्थ्यांना सुचना :-

1. विद्यार्थ्यांनी गुणपडताळणी/फोटोकॉपी/फेरतपासणी/पुर्नगुणपडताळणी साठीचे अर्ज ऑनलाईन पध्दतीनेच भरणे बंधनकारक आहे. इतर कोणत्याही पध्दतीने (उदा. मॅल्युअल अर्जाद्वारे, लेखी विनंती अर्जाद्वारे,) अर्ज स्विकारले जाणार नाहीत.
2. विद्यार्थ्यांनी गुणपडताळणी/फोटोकॉपी/फेरतपासणी/पुर्नगुणपडताळणी संदर्भातील अर्ज online.unishivaji.ac.in (Student Login) या वेबपेजवरून ऑनलाईन भरावा. ऑनलाईन अर्ज भरण्यापूर्वी सर्व प्रथम वेबसाईटवरील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
3. विद्यार्थ्यांनी सर्व प्रथम online.unishivaji.ac.in या वेबपेज वरून (Student Login) मध्ये New User Registration मधून PRN नंबर भरून स्वतःचा युजर आयडी व पासवर्ड तयार करून घ्यावा. व त्यानंतर Log In करून अर्ज भरावा. युजर आयडी व पासवर्ड भविष्यात आवश्यक असल्याने विद्यार्थ्यांनी काळजीपूर्वक लक्षात ठेवावा.
4. अर्ज भरताना विद्यार्थ्यांनी स्वतःचा भ्रमणध्वनी क्रमांक व बँकेबाबत माहिती अचूकपणे नमूद करणे आवश्यक आहे. गुणपडताळणी/फोटोकॉपी/फेरतपासणी/पुर्नगुणपडताळणी अर्जांची तपशीलवार माहिती SMS द्वारे विद्यार्थ्यांना कळविण्यात येईल. तथापि विद्यार्थ्यांने नियमितपणे विद्यापीठाच्या वर नमूद केलेल्या लिंक वर स्वतःच्या लॉगिन मध्ये पाहणे व पुढील कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. याव्यतिरिक्त विद्यार्थ्यांस अन्य कोणत्याही प्रकारे पत्रव्यवहार केला जाणार नाही याची नोंद घ्यावी.
5. दंडक १०५ अन्वये विद्यार्थ्यांना गुणपडताळणीसाठी जास्तीत जास्त प्रती सत्र तीन विषयांसाठी व दंडक १०६ व अन्वये फोटोकॉपीसाठी जास्तीत जास्त प्रती सत्र दोन विषयांसाठी अर्ज करता येईल.
6. गुणपडताळणी/फोटोकॉपी/फेरतपासणी/पुर्नगुणपडताळणी साठी अर्ज करण्याची मुदत व फी खालीलप्रमाणे-

अ.क्र.	अर्ज प्रकार	अर्ज करण्याची मुदत	आकरण्यात येणारी फी	शेरा
१	गुणपडताळणी (Verification)	निकाल जाहिर झालेपासून १५ दिवसांपर्यंत	५०/- (प्रती एक विषयास)	फोटोकॉपीशिवाय मुळउत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावरील व आतील गुणांच्या वेरजेची पडताळणी केली जाते.
२	फोटोकॉपी (Photocopy)	निकाल जाहिर झालेपासून १५ दिवसांपर्यंत	१५०/- (प्रती एक विषयास)	विद्यार्थ्यांनी मागणी केलेल्या उत्तरपत्रिकेची छायांकित प्रत(Scan Copy) विद्यार्थ्यांना त्यांच्या लॉगिन मध्ये उपलब्ध करून दिली जाते.
३	फेरतपासणी (Revaluation)	फोटोकॉपी वितरण दिनांकापासून ०७ दिवसांपर्यंत	५००/- (प्रती एक विषयास)	फेरतपासणीसाठी अर्ज प्राप्त झालेनंतर दंडक १०६ 'ब' नुसार कार्यवाही केली जाते.
४	पुर्नगुणपडताळणी	फोटोकॉपी वितरण दिनांका पासून ०७	विना मूल्य	पुर्नगुणपडताळणीसाठी अर्ज प्राप्त झालेनंतर मुळ उत्तरपत्रिकेवरून मुखपृष्ठावरील व

8. सर्व अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांनी गुणपडताळणी/फोटोकॉपी/फेरतपासणी/ पुर्नगुणपडताळणी चे अर्ज संबंधित महाविद्यालयामध्ये वेळेत जमा करावेत.
9. अपु-या अर्जाची कोणत्याही प्रकारे दखल घेतली जाणार नाही. कृपया याची नोंद घेण्यात यावी.
10. गुणपडताळणी/फोटोकॉपी/फेरतपासणी/पुर्नगुणपडताळणी साठी फी भरून अर्ज जमा केल्यानंतर अर्जामध्ये कोणत्याही प्रकारे दुरुस्ती करता येणार नाही. कृपया याची नोंद घेण्यात यावी.
11. उत्तरपत्रिकेची फोटोकॉपी (Scan Copy) online.unishivaji.ac.in (Student Login) या वेबपेजवरील विद्यार्थ्यांच्या स्वतः च्या लॉगिनमध्ये PDF File मध्ये उपलब्ध करून देण्यात येईल.
12. उत्तरपत्रिकेच्या फोटोकॉपी (Scan Copy) संदर्भात काही तक्रार असल्यास विद्यार्थ्यांनी उपरोक्त लिंक वरील(Student Login) या सदरातील स्वतःच्या लॉगिनमधील **Student Photocopy Feedback** या पर्याया मधून विद्यापीठास माहिती कळवावी.
13. विद्यार्थ्यांना तांत्रिक अडचण उद्भवल्यास तांत्रिक अडचणीच्या तपशीलासह photocopy@unishivaji.ac.in या ई-मेल वर सविस्तर माहितीसह ई-मेल करावा.
14. SU/PRE-ON Exam./college exam./1088 Dt. 16/01/2012 पत्रानुसार व विद्यापीठ अधिकार मंडळाच्या निर्णयानुसार बी.ए., बी.कॉम. बी.एस्सी.(सर्व शाखा), बी.बी.ए., बी.सी.ए., बी.सी.एस., बी.ए.बी.एड., बी.डेस., बी.एफ.टी.एम., बी.डी.एफ.सी., बी.आय.डी., बी.एस.डब्ल्यू. या पदवी अभ्यासक्रमांच्या प्रथम वर्षातील दोन्ही सत्रांच्या (सत्र १ व २) परीक्षा महाविद्यालयाकडे सोपविण्यात आलेल्या असल्याने विद्यार्थ्यांनी गुणपडताळणी/फोटोकॉपी फेरतपासणी/पुर्नगुणपडताळणी चे अर्ज संबंधित महाविद्यालयात जमा करावेत.

गुणपडताळणी (Verification) अर्जाकरिता महत्वाच्या सुचना :-

1. संबंधित परीक्षेचा निकाल संकेतस्थळावर प्रसिध्द झालेल्या दिनांकापासून १५ दिवसांच्या आत विद्यार्थ्यांनी गुणपडताळणीसाठी ऑनलाईन पध्दतीने अर्ज करावा.
2. गुणपडताळणीसाठी प्रत्येक विषयास रु. ५०/- शुल्क आकारण्यात येईल.
3. गुणपडताळणीसाठी प्रती सत्र तीन विषयांसाठी अर्ज करता येईल.
4. विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन अर्जामध्ये दिलेली सर्व माहिती तसचे स्वतःचा पूर्ण पत्ता, पिनकोड, ई-मेल आयडी व भ्रमणध्वनी क्रमांक अचूकपणे नमूद करावा. अपूर्ण अर्जाची कोणत्याही प्रकारे दखल घेतली जाणार नाही. कृपया याची नोंद घेण्यात यावी.
5. चलन भरून अर्ज जमा केल्यानंतर अर्जामध्ये कोणत्याही प्रकारे दुरुस्ती करता येणार नाही. कृपया याची नोंद घेण्यात यावी.
6. गुणपडताळणी अर्जासोबत मार्कलिरटची छायांकित प्रत जोडणे आवश्यक आहे.
7. विद्यार्थ्यांनी(अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाचे विद्यार्थी वगळुन) गुणपडताळणीचे अर्ज विद्यापीठामध्ये परीक्षा भवन क्र.२, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे लेखा विभागामध्ये फ्री भरून जमा करावेत.
8. फ्री भरल्यानंतर गुणपडताळणी च्या अर्जास चलनाची मुळ प्रत जोडून परीक्षा भवन क्रमांक २, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे अर्ज जमा करावेत.
9. सर्व अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांनी गुणपडताळणीचे अर्ज संबंधित महाविद्यालयामध्ये जमा करावेत.
10. गुणपडताळणीचा निकाल (चेंज/नो चेंज) लॉगीनद्वारे तसेच **SMS** द्वारे विद्यार्थ्यांना अवगत करण्यात येईल. तथापी विद्यार्थ्यांनी online.unishivaji.ac.in (Student Login) या वेबपेजवरील गुणपडताळणी अर्जासंदर्भातील सद्यःस्थिती व तपशीलवार माहिती स्वतःच्या लॉगीनमध्ये नियमितपणे पाहणे आवश्यक आहे.

फोटोकॉपी(Photocopy) अर्जा करिता महत्वाच्या सुचना :-

1. संबंधित परीक्षेचा निकाल संकेतस्थळावर प्रसिध्द झालेल्या दिनांकापासून १५ दिवसांच्या आत विद्यार्थ्यांनी फोटोकॉपीसाठी ऑनलाईन पध्दतीने अर्ज करावा.
2. फोटोकॉपीसाठी प्रत्येक विषयास रु. १५०/- शुल्क आकारण्यात येईल.
3. फोटोकॉपीसाठी प्रती सत्र दोन विषयांसाठी अर्ज करता येईल.
4. विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन अर्जामध्ये दिलेली सर्व माहिती तसचे स्वतःचा पूर्ण पत्ता, पिनकोड, ई-मेल आयडी व भ्रमणध्वनी क्रमांक अचूकपणे नमूद करावा. अपूर्ण अर्जाची कोणत्याही प्रकारे दखल घेतली जाणार नाही. कृपया याची नोंद घेण्यात यावी.
5. चलन भरून अर्ज जमा केल्यानंतर अर्जामध्ये कोणत्याही प्रकारे दुरुस्ती करता येणार नाही. कृपया याची नोंद घेण्यात यावी.
6. फोटोकॉपी अर्जासोबत मार्कलिस्टची छायांकित प्रत जोडणे आवश्यक आहे.
7. विद्यार्थ्यांनी(अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाचे विद्यार्थी वगळून) फोटोकॉपीचे अर्ज विद्यापीठामध्ये परीक्षा भवन क्र.२, शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर मधून चलन भरण्याचे रिमार्क घेवून रुम नं. १०७, लेखा विभाग, मुख्य इमारत, शिवाजी विद्यापीठ येथे चलन भरावे.
8. चलन भरल्यानंतर फोटोकॉपी च्या अर्जास चलनाची मुळ प्रत जोडून परीक्षा भवन क्र. २, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे अर्ज जमा करावेत.
9. सर्व अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांनी फोटोकॉपीचे अर्ज संबंधित महाविद्यालयामध्ये जमा करावेत.
10. विद्यार्थ्यांना उत्तरपत्रिकेची फोटोकॉपी (Scan Copy) online.unishivaji.ac.in (Student Login) या वेबपेजवरील स्वतःच्या लॉगिनमध्ये उपलब्ध करून देण्यात येईल.
11. उत्तरपत्रिकेच्या फोटोकॉपी (Scan Copy) संदर्भात काही तक्रार असल्यास विद्यार्थ्यांनी online.unishivaji.ac.in (Student Login) या वेबपेजवरील स्वतःच्या लॉगिनमधील Student Photocopy Feedback या option मधून विद्यापीठास माहिती कळवावी.
12. विद्यार्थ्यांना SMS द्वारे फोटोकॉपी अर्जासंदर्भातील व वितरणाबाबतची सर्व माहिती अवगत करण्यात येईल. तथापी विद्यार्थ्यांनी फोटोकॉपी अर्जासंदर्भातील सद्यःस्थिती व तपशीलवार माहिती online.unishivaji.ac.in (Student Login) या वेबपेजवरून स्वतःच्या लॉगिनमध्ये नियमितपणे पाहणे आवश्यक आहे.

फेरतपासणी(Revaluation) अर्जा करिता महत्वाच्या सुचना :-

1. विद्यार्थ्यांना ज्या विषयांचे फेरतपासणी(Revaluation) करावयाचे आहे त्या विषयांची सर्वप्रथम फोटोकॉपी घेणे आवश्यक आहे.
2. फोटोकॉपी वितरण दिनांकापासून ०७ दिवसांच्या आत फेरतपासणीसाठी ऑनलाईन पध्दतीने अर्ज करावा.
3. फेरतपासणीसाठी प्रत्येक विषयास रु. ५००/- शुल्क आकारण्यात येईल.
4. विद्यार्थ्यांनी ज्या विषयांची फोटोकॉपी घेण्यात आली आहे त्याच विषयांसाठी फेरतपासणीसाठी अर्ज करता येईल.
5. एकदा फी जमा झाल्यानंतर अर्जामध्ये कोणत्याही प्रकारे दुरुस्ती करता येणार नाही. कृपया याची नोंद घेण्यात यावी.
6. विद्यार्थ्यांनी संबंधित विषयाचे ग्रीव्हन्स(तक्रार) व जस्टीफीकेशन (स्वतःचा खुलासा) स्वतःच्या लॉगीनमधून ऑनलाईन भरणे बंधनकारक आहे.
7. फेरतपासणी अर्जासोबत ग्रीव्हन्स व जस्टीफीकेशन फॉर्म व मार्कलिस्टची छायांकित प्रत जोडणे आवश्यक आहे. फेरतपासणी अर्जासोबत ऑनलाईन पाठविण्यात आलेल्या फोटोकॉपीची झेरॉक्स प्रत जोडण्याची आवश्यकता नाही.
8. विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन अर्जामध्ये दिलेली सर्व माहिती तसेच स्वतःचा पूर्ण पत्ता, पिनकोड, ई-मेल आयडी व भ्रमणध्वनी क्रमांक अचूकपणे नमूद करावा. अपूर्ण अर्जाची कोणत्याही प्रकारे दखल घेतली जाणार नाही. कृपया याची नोंद घेण्यात यावी.
9. विद्यार्थ्यांनी(अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाचे विद्यार्थी वगळुन) फेरतपासणीचे अर्ज विद्यापीठामध्ये परीक्षा भवन क्र.२, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे शुल्क भरून वेळेत जमा करावेत.
10. सर्व अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांनी फेरतपासणी अर्ज संबंधित महाविद्यालयामध्ये जमा करावेत.
11. फेरतपासणीचा निकाल (चेंज/ नो चेंज) लॉगीनद्वारे तसेच SMS द्वारे विद्यार्थ्यांना अवगत करण्यात येईल. तथापी विद्यार्थ्यांनी फेरतपासणी अर्जासंदर्भातील सद्यःस्थिती व तपशीलवार माहिती online.unishivaji.ac.in (Student Login) या वेबपेजवरून स्वतःच्या लॉगीनमध्ये नियमितपणे पाहणे आवश्यक आहे.

पुर्नगुणपडताळणी(Re-verification) अर्जा करिता महत्वाच्या सुचना :-

1. फोटोकॉपी वितरण दिनांकापासून ०७ दिवसांच्या आत फेरतपासणीसाठी ऑनलाईन पध्दतीने अर्ज करावा.
2. विद्यार्थ्यांनी ज्या विषयांची फोटोकॉपी घेण्यात आली आहे त्याच विषयांसाठी पुर्नगुणपडताळणीसाठी अर्ज करता येईल.
3. पुर्नगुणपडताळणी अर्जासाठी शुल्क विनामुल्य आहे.
4. एकदा भरलेल्या अर्जामध्ये कोणत्याही प्रकारे दुरुस्ती करता येणार नाही.
5. विद्यार्थ्यांनी संबंधित विषयाचे जस्टीफीकेशन(Errors observed) लॉगिनमधून ऑनलाईन भरणे बंधनकारक आहे.
6. पुर्नगुणपडताळणी अर्जासोबत जस्टीफीकेशन(Errors observed) व मार्कलिस्टची छायांकित प्रत जोडणे आवश्यक आहे. पुर्नगुणपडताळणी अर्जासोबत ऑनलाईन पाठविण्यात आलेल्या फोटोकॉपीची झेरॉक्स प्रत जोडण्याची आवश्यकता नाही.
7. विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन अर्जामध्ये दिलेली सर्व माहिती तसेच स्वतःचा पूर्ण पत्ता, पिनकोड, ई-मेल आयडी व भ्रमणध्वनी क्रमांक अचूकपणे नमूद करावा. अपूर्ण अर्जाची कोणत्याही प्रकारे दखल घेतली जाणार नाही. कृपया याची नोंद घेण्यात यावी.
8. सर्व विद्यार्थ्यांनी(अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाचे विद्यार्थी वगळून) पुर्नगुणपडताळणी अर्ज विद्यापीठामध्ये परीक्षा भवन क्र.२ येथे वेळेत जमा करावेत.
9. सर्व अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांनी पुर्नगुणपडताळणी अर्ज संबंधित महाविद्यालयामध्ये वेळेत जमा करावेत.
10. पुर्नगुणपडताळणीचा निकाल (चेंज/ नो चेंज) लॉगिनद्वारे तसेच SMS द्वारे विद्यार्थ्यांना अवगत करण्यात येईल. तथापी विद्यार्थ्यांनी पुर्नगुणपडताळणी अर्जासंदर्भातील सद्यःस्थिती व तपशीलवार माहिती online.unishivaji.ac.in (Student Login) या वेबपेजवरून स्वतःच्या लॉगिनमध्ये नियमितपणे पाहणे आवश्यक आहे.

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR-416 004. MAHARASHTRA
 PHONE : EPABX-2609000 website- www.unishivaji.ac.in
 FAX 0091-0231-2691533 & 0091-0231-2692333 - BOS - 2609094
 शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर - 416004.
 दुरध्वनी (टॉपीएबीएक्स) २६०९००० (अभ्यास मंडळे विभाग- २६०९०९४)
 फॅक्स : ००९१-०२३१-२६९१५३३ व २६९२३३३. e-mail: bos@unishivaji.ac.in

जावक क. No 1409

दिनांक - 29 JUN 2020

एस.यु. / अं.मं. /

प्रति,
 अधिविभागप्रमुख / संचालक,
 सर्व पदवी अधिविभाग,
 शिवाजी विद्यापीठ,
 कोल्हापूर

प्राचार्य,
 सर्व संलग्नित महाविद्यालये,
 शिवाजी विद्यापीठ,
 कोल्हापूर

विषय : - बी.ए., बी.कॉम व बी.एससी. व अन्य (CBCS) भाग - 3 Compulsory Civic Course (CCC) च्या अभ्यासक्रमाबाबत.....

महोदय / महोदया,

उपरोक्त विषयांस अनुसारून विद्यापीठ अधिकार मंडळाच्या निर्णयानुसार आपणांस कळविण्यात येते की, शैक्षणिक वर्ष 2018 - 2019 पासून सुरु झालेल्या (बी.ए., बी.कॉम व बी.एससी. व अन्य) Choice Based Credit System (CBCS) मध्ये सेमीस्टर 5 मधील असलेल्या Compulsory Civic Course (CCC) Coinstitution of India या विषयाचा अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष 2020 - 2021 पासून लागू करण्यात येत आहे. सदर अभ्यासक्रम विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in (Student / Online Syllabus) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला आहे सदरचा अभ्यासक्रम संबंधित शिक्षक व विद्यार्थी यांच्या निर्देशनास आणावा. कळावे,

आपल विश्वासू,

[Signature]

उपकुलसचिव

Copy to,

1. I/c Dean, All Faculty
2. Chairman, Concern Board of Studies
3. Director, BOEE
4. Appointment Section
5. P. G. Admission Section
6. B. A. , B.Com., B.Sc., O.E. 1 to 4 Section
7. Affiliation Section (U.G./P.G.)
8. Computer Center/I.T.
9. Eligibility Section
10. Distance Education
11. P.G. Seminar Section

for information and necessary action.

for information

Sanjay Phule

DR. K. PATIL COLLEGE, KURUNDWADI

671 02

Inward No. 516

Date 13/3/24

Signature *[Signature]*

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

Compulsory Syllabus for Third Year Degree courses under All Faculties
Implemented from Academic year 2020-21

Sem V: Soft Skill Course (SSC) – III
Introduction to Indian Constitution

Course Outcome:

- 1) The students will get knowledge about making and philosophy of Indian Constitution
- 2) The students will become aware about Fundamental Rights, Directive Principles and Duties
- 3) The students will get knowledge about procedure of constitutional amendment.

Module I: Historical Background, Making of Indian Constitution and Salient Features

- A) Historical Background of Indian Constitution: Acts of 1909, 1919 & 1935
- B) Making of Indian Constitution: Constituent Assembly
- C) Salient Features of the Indian Constitution

Module II: Philosophy, Fundamental Rights, Directive Principles and Fundamental Duties of the Indian Constitution

- A) Philosophy of the Indian Constitution: The Preamble
- B) Fundamental Rights & Directive Principles of State Policy
- C) Fundamental Duties

Reference Books:

- 1) Basu D.D., Introduction to Constitution of India Princeton, New Delhi, 1994
- 2) M.Laxmikanth, Indian Polity, McGraw Hill Education, New Delhi, 6th edition, 2019
- 3) Abbas H. Kumar, Indian Government & Politics, Pearson New Delhi 2011
- 4) Awasti S., S., Indian Government and Politics, Haranand Publications Pvt.Ltd., 2009
- 5) Fadia, B., L., Indian Government and Politics, Sahitya Bhavan, 16th Revised Edition, 2019
- 6) Kashyap Subhash, Our Constitution- An Introduction to India, s
Constitution and Constitutional Law, National Book
Trust, India, 2007
- 7) Avasthi, A., P., Indian Political System, Lakshmi Narain
Agarwal, Agra, 2004
- 8) जोशी प.ल., आणि दवे, भारतीय शासन आणि प्रशासन, विद्या, नागपूर, 1991
- 9) भोळे भास्कर, भारतीय गणराज्याचे शासन आणि राजकारण
, पिंपळापुरे, नागपूर, 2010

10)जाधव तुकाराम व शिरपूरकर महेश , भारतीय राज्यघटना व घटनात्मक प्रक्रिया, भाग 1 आणि भाग २ ,दियुनिक अकाडमी,पुणे,2011

*****

Scheme of Teaching, Learning and Evaluation

Sem V: SSC – III : Introduction to Indian Constitution

- This course is of Self Study mode. The study material of above course will be made available on University website.
- The Examination will be of 50 marks having 25 MCQ questions. Minimum 20 marks (40%) out of 50 are required for passing.
- The duration of examination shall be 60 minutes.
- The examination shall be conducted at the college level.
- The list of all candidates along with marks is to be submitted to the University
- The degree will be awarded only after successful completion of this courses.
- The Credits achieved by the successful student shall be separately mentioned in Result-sheet.

*****

नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन, कुरुंदवाड
सहकारभूषण एस.के.पाटील महाविद्यालय, कुरुंदवाड

बी.ए.भाग ३, बी.कॉम भाग ३ व बी.एस्सी. भाग ३ करीता

सक्तीची परीक्षा -जून २०२२

विषय : भारतीय राज्यघटना

गुण : ५०

वेळ : ११.३० ते १२.३०

दिनांक : ०४/०६/२०२२

विद्यार्थ्यांचे नाव :

पी.आर.एन.नं.(PRN No):

परीक्षा क्रमांक :

विद्यार्थ्यांची सही :

सूचना : १)सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहेत.

२)प्रत्येक प्रश्नाला दोन गुण आहेत

३) उत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांस किमान २० गुण प्राप्त होणे आवश्यक आहे.

४) योग्य पर्यायाची निवड करून चौकटीत लिहा

१. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम..... नुसार कायद्यासमोर सर्वांना समानतेने वागविले जाईल.

अ) १४

ब) २२

क) ३२

ड) २५

२. भारताने..... शासनपध्दती स्वीकारली आहे..

अ) संमिश्र

ब)सर्वकष

क) संसदीय

ड)अध्यक्षीय

३. भारतीय 'घटना मसुदा समितीचे' अध्यक्षपद.....यांना दिले होते.

अ) पं. नेहरू

ब) म. गांधी

क) डॉ. आंबेडकर

ड) सरदार पटेल

४..... साली भारतीय राष्ट्रीय सभेची स्थापना झाली.

अ)१८८५

ब)१९०९

क)१९१९

ड)१८८७

५.१९३० साली गांधीजींनी ..... चळवळ सुरु केली.

अ)सविनय कायदेभंग

ब)शेतकरी

क)चले जाव

ड)यापैकी नाही

६.भारताने संसदीय लोकशाही कोणत्या देशाकडून स्विकारली आहे ?

अ)इंग्लंड

ब) फ्रान्स

क) स्वित्झर्लंड

ड) रशिया

७.भारताचे वर्तमान पंतप्रधान.....हे आहेत.

अ)नरेंद्र मोदी

ब) मनमोहन सिंग

क) देवेन्द्र फडणवीस

ड) राहुल गांधी

८.राज्यसभा हे .....सभागृह आहे .

अ)स्थायी

ब) कनिष्ठ

क)अस्थायी

ड)यापैकी नाही

९.भारताच्या राज्यघटनेची अंमलबजावणी..... पासून सुरु करण्यात आली.?

अ)२६ जानेवारी १९५०

ब)१५ ऑगस्ट १९४७

क)०१ मे १९६०

ड) यापैकी नाही.

१०..... यांनी लोकशाहीची 'लोकांचे,लोकांनी,लोकांसाठी चालविलेले राज्य' अशी व्याख्या केली आहे .

अ)अब्राहम लिंकन

ब) लॉर्ड ब्राईस

क) प्रा.सिली

ड)

११.भारतीय राज्यघटनेच्या २५ ते २८ या कलमात ..... अधिकार स्पष्ट केलेला आहे..

अ)स्वातंत्र्याचा

ब)समतेचा

क)शैक्षणिक

ड)धार्मिक स्वातंत्र्याचा

- १२..... व्या घटनादुरुस्तीने भारतीय घटनेत १० मुलभूत कर्तव्यांचा समावेश केलेला आहे.
 अ)७२ ब)४२ क)५१ ड)८०
- १३.लोकसभेची सदस्य संख्या .....आहे.
 अ)२८८ ब)७८ क) २५० ड) ५४५
- १४.स्त्री व पुरुष या दोघांना समान वेतन मिळावे हे मार्गदर्शक तत्व..... स्वरूपाचे आहे..
 अ)राजकीय ब)सामाजिक क)आर्थिक ड)आंतरराष्ट्रीय
- १५.ब्रिटीश पार्लमेंटने मोर्ले-मिंटो सुधारणा कायदा ..... साली पास झाला.
 अ)१९३५ ब)१९२० क)१९५० ड)१९०९
- १६.१९३५ च्या कायद्याने भारतात .....कायदेमंडळ पद्धती स्वीकारण्यात आली.
 अ)एकगृही ब) द्विगृही क) बहुगृही ड)यापैकी नाही
- १७.१९८९ साली ६१ वी घटनादुरुस्ती होवून मतदारांच्या वयाची अट ..... वर्ष करण्यात आली.
 अ)२१ वर्ष ब) २५ वर्ष क) ३० वर्ष ड) १८ वर्ष
- १८..... यांच्या मते, भारतीय राज्यघटनेचा सरनामा हा भारतीय राज्यघटनेचा आत्मा आहे.
 अ)एम.व्ही. पायली ब)पं. नेहरू क)कन्हैयालाल मुन्शी ड)अर्नेस्ट बार्कर
- १९..... रोजी घटना समितीची पहिली बैठक झाली.
 अ)०९ डिसेंबर १९४६ ब)२६ नोव्हेंबर १९४९
 क)२५ जानेवारी १९५० ड)यापैकी एकही नाही
- २०.भारताची राज्यघटना ..... स्वरूपाची आहे.
 अ)अलिखित व परिवर्तनीय ब)लिखित व निर्मित
 क) अलिखित व निर्मित ड)यापैकी एकही नाही
- २१.भारतीय राज्यघटनेतील केंद्र सूचित (संघ यादी) ..... विषय आहे.
 अ)९९ ब)५२ क) ६१ ड)४७
२२. नामधारी किंवा घटनात्मक कार्यकारी प्रमुख ..... हे आहेत .
 अ)राज्यपाल ब) पंतप्रधान क) राष्ट्रपती ड) मुख्यमंत्री
- २३..... यांनी असे म्हटले आहे कि, 'घटनात्मक उपाययोजनेचा अधिकार हा राज्यघटनेचा आत्मा व हृदय आहे..
 अ) डॉ. आंबेडकर ब) पं. नेहरू क) म. गांधी ड) शास्त्री
- २४.लोकसभेचा कार्यकाल .....आहे.
 अ)५ वर्ष ब) ६ वर्ष क) ४ वर्ष ड) ७ वर्ष
२५. भारत हे ..... राष्ट्र आहे.
 अ)धर्म निरपेक्ष ब) एकात्म स्वरूपाचे क) धर्माधित ड) यापैकी एकही नाही

Estd : 1985
Re-Accredited By NAAC (2013)
With CGPA- 2.79

ऑनलाइन इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशनले

सहकारभूषण एस्. के. पाटील महाविद्यालय, कुरुंदवाड .

(कला, वाणिज्य व विज्ञान)

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, संलग्नित

कुरुंदवाड, ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर, पिन - ४१६१०६.

फोन नं. - (०२३२२) २४४२४४, २४४३५३

Website : www.sbskpc.ac.in, Email : sbskpc@gmail.com

75
आज़ादी का
अमृत महोत्सव

जावक क्र. : एन.आय.ओ.ई. / एस.के.पी.सी. /

दिनांक : 19/1/2022

सूचना

बी.ए. बी.कॉम व बी. एस्सी भाग १ या वर्गाकरिता

(लोकशाही निवडणुका आणि सुशासन - सक्तीचा पेपर)

शिवाजी विद्यापीठाने शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासून वरील वर्गाकरीता पहिल्या सत्रासाठी लोकशाही निवडणुका व सुशासन हा विषय सक्तीचा करण्यात आला आहे. सदर विषयाचा अभ्यासक्रम विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे, तो अभ्यासक्रम Download करुन विद्यार्थ्यांनी स्वयंअध्ययन करावयाचे आहे. याशिवाय सदर विषयाची पुस्तके व अभ्यासक्रम ग्रंथालयात उपलब्ध आहेत याची नोंद घ्यावी.

टीप :

१. सदर विषयाची परीक्षा २५ प्रश्नांची ५० गुणांची MCQ पध्दतीची असेल.
२. परीक्षा उत्तीर्ण होणेसाठी किमान ४० % गुण आवश्यक आहे.
३. संबंधित विद्यार्थ्यांस सदर परीक्षेत उत्तीर्ण झाल्याशिवाय पदवी प्रमाणपत्र प्राप्त होणार नाही याची नोंद घ्यावी.
४. अधिक माहितीसाठी प्रा. डॉ. सौ. एस. व्ही. कोठावळे यांचेशी संपर्क साधावा.

समन्वयक

डॉ. सौ. एस. व्ही. कोठावळे

प्र. प्राचार्य

जमाती प्राचार्य
डा. वाय. एम. चव्हाण
सहकारभूषण एस्. के. पाटील
महाविद्यालय, कुरुंदवाड

नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन, कुरुंदवाड
सहकारभूषण एस.के.पाटील महाविद्यालय, कुरुंदवाड

बी.ए.भाग १, बी.कॉम भाग १ व बी.एस्सी. भाग १ करीत

सक्तीची परीक्षा -जून २०२२

विषय : लोकशाही, निवडणूक व सुशासन गुण : ५०

वेळ : ११.३० ते १२.३०

दिनांक : ०३/०६/२०२२

विद्यार्थ्यांचे नाव :

पी.आर.एन.नं.(PRN No)

विद्यार्थ्यांची सही :

परीक्षा क्रमांक :

सूचना : १)सर्व प्रश्न सोडवणेआवश्यक आहेत.

२)प्रत्येक प्रश्नाला दोन गुण आहेत

३) उत्तीर्ण होणास विद्यार्थ्यांस किमान २० गुण प्राप्त होणे आवश्यक आहे.

४) योग्य पर्यायाची निवड करून चौकटीत लिहा

१. लोकशाहीत वैधानिक मार्गाने शासन बदलण्याचा अधिकार .....असतो .

अ) लोकांना ब) नोकरशाहीला क) पंतप्रधानाला ड) राष्ट्रपतीला

२. अमेरिका ..... घटक राज्यांचे मिळून एक संघराज्य बनले आहे.

अ) ५० ब) ९३ क) १९१ ड) ३९

३. उदारमतवादी लोकाशाही मध्ये ..... महत्व दिले जाते?

अ) व्यक्तीस्वातंत्र्याला ब) शासनास स्वातंत्र्य क) सामुहिक स्वातंत्र्य ड) यापैकी नाही

४. भारतामध्ये कोणत्या प्रकारची लोकशाही आहे?

अ) संसदीय लोकशाही ब) अध्यक्षीय लोकशाही क) प्रत्यक्ष लोकशाही ड) एकाधिकारशाही

५. संसदीय लोकशाहीत राष्ट्रप्रमुखाची निवड कशी होते?

अ) अप्रत्यक्षरित्या जनतेकडून ब) प्रत्यक्षरित्या जनतेकडून क) नोकर वर्गाकडून ड) वंशपरंपरेनुसार

६. संसदीय लोकशाही शासनपध्दतीमध्ये ..... हा दोष आढळतो?

अ) पारदर्शीपणा ब) न्यायप्रशासन क) अकार्यक्षमता ड) जबाबदार प्रशासन

७. अमेरिकेत लोकशाहीचा कोणता प्रकार आहे?

अ) अध्यक्षीय लोकशाही ब) संसदीय लोकशाही क) सहभागात्मक लोकशाही ड) यापैकी नाही

८. भारतीय लोकशाहीस कोणत्या देशाच्या लोकशाहीने जास्त प्रभावीत आहे?

अ) इंग्लंड ब) चीन क) इराण ड) यापैकी नाही

९. नगरपालिकांसाठी निर्माण केलेल्या स्थानिक मतदार संघाना .....असे म्हणतात.

अ) प्रभाग ब) भाग क) गण ड) यापैकी नाही.

१०. ७४ व्या घटना दुरुस्तीने ..... स्थानिक स्वराज्य संस्थांना घटनात्मक दर्जा प्राप्त झाला.

अ) नागरी ब) ग्रामीण क) खेडे ड) यापैकी नाही

११. भारतीय राज्यघटनेनुसार विधानसभेची जास्तीत--जास्त सदस्य संख्या..... इतकी ठरविण्यात आली आहे.

अ) ४००   ब) ५००   क) ३००   ड) २००

१२. राज्यसभा सदस्यांचा कार्यकाल ..... वर्षांचा असतो.

अ) ७   ब) ६   क) ४   ड) ७

१३. भारताचे ..... हे राज्यसभेचे पदसिध्द अध्यक्ष असतात.

अ) राष्ट्रपती   ब) पंतप्रधान   क) उपराष्ट्रपती   ड) मुख्यमंत्री

१४..... राज्यघटना दुरुस्तीने मताधिकाराचे वय २१ वरून १८ वर्षे करण्यात आले.

अ) ६१   ब) ७३   क) ७४   ड) ४२

१५. भारताने ..... लोकशाही शासन पध्दतीचा स्विकार केला आहे.

अ) अध्यक्षीय   ब) संसदीय   क) प्रत्यक्ष   ड) यापैकी नाही

१६. प्रातिनिधीक लोकशाहीतील राज्यकारभार जनतेने निवडून दिलेल्या.....मार्फत चालविला जातो.

अ) प्रातिनिधींच्या   ब) अध्यक्षीय   क) राजा   ड) या पैकी नाही

१७. भारतात सुशासनाची सुरुवात ..... पंचवार्षिक योजनेनुसार झाली.

अ) दहाव्या   ब) नवव्या   क) बाराव्या   ड) सातव्या

१८. देशातील ..... टक्के जनतेला अन्न सुरक्षा कायद्याचा लाभ मिळणार आहे.

अ) एक तृतीयांश   ब) दोन तृतीयांशा   क) एक चतुर्थांश   ड) तीन चतुर्थांश

१९.. सुशासनाच्या संकल्पनेत ..... हा घटक मध्यवर्ती असतो.

अ) संस्था   ब) सरकार   क) नोकरशाही   ड) नागरिक

२०. माहिती अधिकारा अंतर्गत सरकारी कर्मचाऱ्यांनी ..... दिवसाच्या आत सरकारी दस्तावेजाची माहिती सामान्य नागरिकास देणे आवश्यक असते.

अ) ४२   ब) ३०   क) ४५   ड) ९०

२२. सुशासनात न्याय्य व ..... अशी कायद्याची चौकट असणे गरजेचे असते.

अ) प्रबळ   ब) व्यवहार्य   क) कृतीशील   ड) निष्पक्ष

२३. भारत सरकारने ..... रोजी राष्ट्रीय ई - शासन योजना मंजूर केली.

अ) १८ मे २००८   ब) १६ मे २००६   क) १८ जून २००६   ड) १८ मे २००६

२४. राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियाना (२००५) अंतर्गत ..... सेवा उपलब्ध करून देण्याचा उद्देश होता.

अ) स्वच्छता मोहिम   ब) जननी सुरक्षा

क) प्राथमिक आरोग्य सुविधा   ड) कुपोषण मुक्त मोहिम

२५. राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेचा विस्तार ..... पंचवार्षिक योजनेतर्गत करण्यात आला.

अ) नववी   ब) दहावी   क) अकरावी   ड) बारावी